

# Az én SzKI-m

Végső László

*Elhangzott Dr. Náray Zsolt emléktáblájának koszorúzása alkalmából,  
2010. május 14-én*

Az elmúlt napokban, üres időmben, azon gondolkodtam, mit is mondhatnék egykori kollégáimnak a koszorúzás alkalmából?

Dr. Náray Zsolt munkásságának tényyszerűadatait többé-kevésbé mindenki ismeri, az Intézet történetét szintén. Amiben újat tudok mondani és talán érdekeset is, az saját véleményemet jelenti. Milyen volt az én SzKI-m, 1970 és 1987 között? Mit kaptam az SzKI-tól az Intézetben eltöltött évek során? A 80-as években sokszor jellemezték az SzKI-t nyugati típusú intézményként. Én ezt pontosítanám, és inkább amerikai típusú intézménynek nevezném. A különbséget abban látom, hogy az SzKI mindig célorientáltan és praktikusan működött. Nekem ez a működés adta a legtöbbet. 1970-ben, közvetlenül az ELTE TTK fizikus szak elvégzése után kerültem az Intézetbe. Valaki azt mondta nekem a Kísérleti Fizika tanszéken, hogy nemrég alakult egy új számítástechnikai intézet, ahol várják a friss diplomásokat is, keressem meg Kovács Győzöt. Megkerestem, és ősszel elkezdtem dolgozni. Az ELTE TTK abban az időben nagyon jó szellemű egyetem volt, ahol a hallgatókban óriási volt a tudásvágy, előadóink pedig azt a tudatot plántálták belénk, hogy a tudomány mindenre képes, a problémák megoldhatók. Ne felejtsük el, hogy ez a hatvanas éveket jelenti, a tudományos technikai forradalom csúcsát. Az SzKI-ban viszont fokozatosan rá kellett jönnöm, hogy mindaz, amit a TTK-n tanultam, és amit gondolkodásban magamévá tettem, az életnek csak az egyik, bár kétségtelenül fontos fele. Kezdetől abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy tudományos témákon dolgozhattam (agyi elektromos jelek analízise, erdő összes fatömegének közelítő számítása, halláskárosodás vizsgálata, stb.), hamar meg kellett azonban tanulnom, hogy a problémák megoldása önmagában kevés, mindezt egy olyan intézmény kereteiben teszem, amelyiknek saját megélhetését is szem előtt kell tartani. Vagyis folyamatosan meg kell teremtenünk működésünk anyagi alapjait. Ennek a szemléletnek az elsajátítása és magamévá tétele sokat segített pályafutásom során, akkor is, amikor már nem az SzKI-ban dolgoztam.

A másik fontos dolog, amit kaptam az Intézettől, hogy teljesíteni kell és ettől várható egyedül eredmény. Akkoriban nem volt megszokott dolog, hogy párttagság nélkül előre lehet jutni, karriert lehet csinálni. Az SzKI ezt is megvalósította, egy SZKI karriernek egyszerűfeltételei voltak, szakmai hozzáértés, szorgalom, vagy egyetlen szóval a teljesítmény. Csak barátaimtól értesültem, hogy a hetvenes években milyen feltételei voltak más helyeken a szakmai előrejutásnak.

A harmadik fontos tapasztalatom az volt, hogy világos gondolatokkal és egyenes beszéddel lehet igazán eredményeket elérni. Amikor megkaptam laborvezetői kinevezésemet, tanácskozva a laboratórium szakmai vezetőivel, arra a következtetésre jutottunk, hogy az aktuális éves terv nem teljesíthető. Ugyanakkor elkészítettünk egy alternatív tervet, amely az első igazi eredményeket a következő év első negyedévére tette. Én ott-honról azt az indíttatást kaptam, hogy a trükkök százalai, ahogyan manapság hallottuk,

legfeljebb rövidtávon lehetnek eredményesek. Ezért a módosított terv és egy szakmai javaslat beadása mellett döntöttem. A helyzet két esélyes volt. Az egyik, rövid idő alatt befejeződik laborvezetői pályafutásom, a másik a terv elfogadása. Nagy örömmre az utóbbi történt. Náray Zsolt elfogadta a beadványt, de attól a pillanattól kezdve átmenetileg megszűntem létezni. Teljesen világos volt, megkaptam az esélyt a bizonyításra, lásuk az eredményt. Ez az állapot következő év első negyedévéig tartott. Alapos előkészítésünknek, a munkatársak kitartó munkájának köszönhetően minden az előrejelzésünk szerint alakult. Náray Zsolt személyesen gratulált.

Engedjete meg még egy személyes történetet. Ez többek között arról szól, én legalább is ezt vontam le belőle, hogy egy jó vezető a kisebb ötletekre is odafigyel. Valamikor 1984 körül két új kolléga jelentkezett a SAL-ba. Villamosmérnökök, hardverfejlesztő előélettel. Szimpatikusak voltak, de tekintettel szakmai előéletükre javasoltam nekik az Intézet valamelyik hardver laboratóriumát. Ők váltig bizonygatták, hogy a jövőben szoftverfejlesztők akarnak lenni, hardveres korszakuk befejeződött. Elkezdtek szoftverfejlesztői pályafutásukat a SAL-ban én pedig ettől kezdve délutáni beszélgetések keretében folyamatos tájékoztatást kaptam a hardver területén jelentkező újításokról. Nem telt el sok idő és a SAL nagytermének egyik sarkában két asztalt drótok, páka, kisebb műszerek kezdte elfoglalni és a levegőben is megjelent a forrasztás szaga. Szóval hozzánk kezdünk egy berendezés összeállításához, aminek laboron belüli beceneve beszélőgép volt. Lényege, felvett, digitalizált beszédmintákat tárolt és a processzorán futott programmal vezérelve ezekből rakott össze jó minőségű, jól hallhatóan kimondott információt. Az elképzelt alkalmazás: metró kocsik, vonatok, autóbuszok információs rendszere, illetve az akkor bevezetésre került digitális telefonközpontok vak kezelőinek támogatása, akik nem tudták a kijelző szövegét olvasni. Ez utóbbi ténylegesen megvalósult és ezen a területen alkalmazták is. Természetesen szerepeltettem a labor szakmai munkái között, de nem gondoltam volna, hogy egy ilyen jelentéktelen berendezés felkelti Náray Zsolt érdeklődését. Abban sem voltam biztos, hogy a beszámolónak erre vonatkozó részét érdemben elolvassa. Elolvasta, és bejelentette, hogy szeretné megnézni. A fejlesztők között nagy volt az izgalom, mert a hang még nem volt szuper minőségű. Én a látogatás okára voltam kíváncsi. Kiderült. Náray Zsolt érdeklődése arra irányult, hogyan lehet az ilyen, vagy hasonló hangkimenetet a Recognitával összekapcsolni.

Amikor elhagytam az Intézetet az Egyesült Államokba is elvitt a sors, ahol egy termék gyártásával, bevezetésével és értékesítésével foglalkoztam egy olyan új cég keretében, hogy a cég működését is meg kellett szervezni. Ebben a környezetben döbbsentem rá leginkább, hogy nekem nagyon ismerős az amerikai gondolkodásmód. Ismerős az egyszerűsítési törekvése, a gyakorlatias megoldásai, és egyenes üzleti viselkedése. A tárgyalásokban az igen valóban azt jelenti és a következőmondat már a megoldásokra vonatkozik, a nem pedig igazi nem és a tárgyalás gyors befejezését jelenti. Rájöttem, hogy az SzKI iskola eredményezte azt, hogy otthonosabban mozogtam benne, mint az európai üzleti élet néha egy kicsit bizánci bonyolultságú világában.

Röviden ez volt az én SzKI-m. Én ezért tartom sokra az itt eltöltött 18 évemet, és úgy gondolom, egy dologban valamennyien egyet érthetünk, ami az SzKI-ban történt, mögötte valahol mindig Náray Zsolt volt.

Köszönöm, hogy meghallgattatok és kívánok még sok ilyen koszorúzást, legalább ennyi résztvevővel.